

**Научноизследователски проект № ТК01/0067(вх. № на договора ДО 02 – 151)
“Модерният град и съхраняване на националната идентичност”
по конкурса на Фонд „Научни изследвания”
„Насърчаване на научните изследвания в приоритетни области”
 (“ТЕМАТИЧЕН КОНКУРС”) – 2008 г.**

Ръководител на проекта:
Доц. д-р Свободна Вранчева
СВУБИТ, s.vrancheva@gmail.com

Модерният град и съхраняване на националната идентичност

Описание на проекта и научната програма

1. Състояние на научните изследвания в България в съответното тематично направление. Основания за предложени проект.

Съвременните големи градове в България се развиват много интензивно, като в техните центрове, наситени с културно-исторически паметници от различни епохи се разполагат многобройни функции, характерни за актуалните белези на градския живот. Инвестиционният интерес към централните градски части е изключително засилен поради престижа на тези пространства и тяхната висока обществена, културна, комуникационна, икономическа и естетическа стойност. Това поражда многобройни и сериозни проблеми за съхраняване на различните елементи на културно историческото наследство които те притежават, за характера на градската среда и “духа на мястото”, ценени от поколенията. В централни градски части често се изграждат модерни сгради със съвременни материали, които не се съобразяват със съществуващите и исторически създадени ансамбли, като разрушават тяхната автентичност и привнасят чужда образност, характерна за глобализиращия се свят. Архитектурните символи на градската специфика, носещи белезите на националната идентичност често са застрашени от обезличаване, предизвикано от необмисленото съперничество на новите сгради с техните доминиращи обеми и решения, създадени извън контекста на конкретната среда. Едновременно с това трябва да се подчертае, че **градските центрове с цялото им културно и историческо богатство са живи организми и тяхното пълноценно функциониране не може да изключи съвременната намеса. Въпросът е как се извършва тя, без да се накърняват символите на градската история и култура и националната идентичност, без да се предизвикват тежки конфликти между интересите на наследството и съвременния живот.** Това може да се постигне с използването на подходящи методи за непрекъсната и щадяща реконструкция на централните градски части, която да отчита историческите, археологическите и архитектурните им особености и богатства като се съобразява с културните пластове оставени от миналите поколения и паметта на градските квартали, ансамбли и улици.

В България са извършени многобройни научни и научно приложни изследвания по отношение на архитектурното и културно-историческото наследство в големите градове. В резултат на това са класирани отделните паметници, подробно са изследвани техните особености и архитектурни белези.

Това което не е правено до сега е:

✓ **Да се създадат модели за изследване** на централните градски части като среда за изява на националната идентичност.

✓ **Да се разработи методически подход за съхраняване и социализация** на градското културно-историческо наследство при съвременното развитие на големите градове и ново строителство в техните централни части.

2. Актуалност на проблема в България и Европа

Градското архитектурно и културно-историческо наследство е важен елемент на паметта на града и архитектурния му образ присъства в представите ни за характера на града и националната ни идентичност.

Съхраняването, реабилитацията и социализацията на архитектурните културно исторически паметници в условията на днешното и бъдещото развитие на градовете е проблем, който съществува от векове и е особено изострен днес. Актуалността му се определя от:

✓ вечния конфликт между богатите с културните си пластове исторически центрове на градовете и тяхната модернизация в съответствие със съвременните функции, изискванията на обществото и променящите се вкусове и нужди.

✓ грижата за архитектурното наследство като средство за съхраняване на културната специфика на отделните градове и националната идентичност, формиращи разнообразието в европейското културно пространство.

✓ все по-нарастващата интензивност на пазарния натиск към централните части на големите градове, която компрометира характера на исторически създадената среда, на архитектурни и археологически ансамбли, представляващи национални и локални културни и исторически ценности.

✓ застрашените многобройни елементи на археологическото, архитектурното и природното богатство на градовете ги определя като "наследство в риск". Тяхното опазване като неразделна част от духовната и материална среда за съвременния живот в централните градски части, му придават дълбок исторически и културен заряд.

3. Описание на работната програма на проекта

Развитието на българските градове след Освобождението е съпроводено с мащабно строителство, създало съвременната структура на техните центрове, наситени с многобройни паметници на градското културно историческо наследство. Днес те представляват резултат на една еволюция, предизвикана от редица трансформации при непрекъснатото модернизиране на средата в съответствие с особеностите на времето, нуждите на града и градското общество. Някои от тези архитектурни и културно-исторически ценности са застрашени от събаряне, което за съжаление ще осигури по-интензивно капитализиране на ценните терени, други - от обезличаване поради цялостната промяна на градския контекст и характера на средата, за което вече има многобройни негативни примери.

Съществуващото законодателство в тази област не въздейства ефективно за опазването им, а положителните промени в него няма да решат цялостно проблема, защото той надхвърля законовите рамки. Изследване на методическо ниво у нас за подхода при модернизация на пространствата в исторически създадената среда не е правено.

Съществуващата криза със съхраняването и социализацията на градското културно историческо наследство определя необходимостта от **методическо изследване**, чиито резултати могат да се прилагат в процеса на вземане на решения при съвременното развитието на историческите центрове на българските градове и съхраняването на символите на националната идентичност.

4. Цел и задачи на изследването:

Основен проблем на изследването е създаването на методически подход за **постигането на здравословен баланс** между необходимите съвременни промени в градските центрове и опазването и социализацията на културно историческо наследство в различните конкретни ситуации. За решаването му се предвиждат многопластови анализи, насочени към:

✓ Изследване и обобщаване на методите за съхраняване и социализация на културно историческото наследство в интензивно развиващите се центрове на редица европейски градове.

✓ Изследване на етапите в изграждането и модернизацията в централните градски части на София, Варна и Пловдив, съхраняването или обезценяването (унищожаването) на културно-историческите и архитектурните им паметници в условията на трансформация на средата и модернизация на нейните функционални и пространствени характеристики.

✓ Създаване на модели за изследване и съхраняване на исторически създадената градска среда, модернизацията на нейната структура и функции и интеграцията им в пространството на градския център при изява на националната специфика.

✓ Обучение на студентите – бъдещи специалисти от СВУБИТ и други университети като ВСУ, УНСС и други за активно отношение към проблемите на КИН и националната идентичност

✓ Социализация на проблемите за съхраняване на градското КИН като символ на националната идентичност, извеждането им извън сферата на тесния професионализъм и обръщането ѝ и отварянето ѝ към обществото

✓ Изграждане на стабилно партньорство между образователните институции, градските власти, творческите съюзи и представители на работодателските организации

За решаването на тези цели и задачи се предвижда изпълнението на следните **видове дейности**:

✓ **Анализ на промените в характера на средата** на архитектурните и археологическите културно исторически паметници във времето, на активното им участие в съвременната градска тъкан при днешния интензивен ритъм на градски живот и развитие. Изследване на връзките старо-ново, на архитектурните стилове и тяхното взаимодействие в градските пространства.

✓ **Изследване на отношението на обитателите**, на граждански групи и общности към образа на града и взаимодействието между историческото и модерното в градските пространства и ансамбли чрез теренни изследвания-анкети и исторически ретроспекции. Наблюдения и анализ на възприемането и поведението в богатата на културни пластове и архитектурни паметници среда на градските центрове.

✓ **Събиране, анализ и дигитализация на документи, снимки, схеми и др.** доказателства за развитието на градските пространства и трансформациите на

средата на културно историческото наследство на градовете. Създаване на визуална база данни.

✓ **Анализът на емпиричния материал** и теоретичните изследвания, на наблюденията и анкетите с граждани ще позволи да се очертаят кризисните ситуации с участието на обитателите, професионални, творчески, формални и неформални организации. На тази основа да се създадат модели на управленски схеми, приложими при ново строителство и реконструкция в историческите части на градовете, както и при поддържане и усъвършенстване на обществените пространства.

✓ **Съчетаване на модели за анализ и схеми за управление** на процеса на изследване, съгласуване и отчитане на обществените нагласи. **Формиране на интегрален методически подход** за опазване и социализация на културно историческото наследство в условията на съвременно развитие на градовете.

Анализът на емпиричния материал, на наблюденията и анкетите се извършва чрез редица **теренни изследвания:**

5. Методология

Проблемът за съхраняване на културно историческото наследство и националната идентичност в съвременните центрове на градовете изисква комплексни и многоаспектни изследвания, позволяващи да се извършат анализи от различни гледни точки.

Интердисциплинарното изследване обединява средовия подход (градската среда и нейните исторически трансформации, теренно проучване на актуалните връзки старо-ново), антропологическия метод (анкети с граждански групи - обитатели и ползватели на средата, въздействия върху поведението и възприемането на КИН и градския център), системен и градоустройствен анализ (на градските функции, пространствената организация, градоустройствени решения и проекти, засягащи КИН като символ на националната идентичност, неговото съхраняване и социализация).

Предвижда се използването на проучвания в градоустройствен, архитектурен, исторически, културен, археологически и социологически план, за да се направи крачка напред чрез интегрирането им в системата на интердисциплинарно изследване, каквото до днес в България не е правено. Обработването на събраната информация (вкл. и визуална) на основа на качествен анализ ще позволи тя да се систематизира в база данни, която може да се ползва при проектиране от различни фирмени структури и при вземане на инвестиционни и управленски решения за преустройства и подобряване на градската среда и социализацията на КИН.

За да се проведат предвидените изследвания е нужно съгласието на Главния архитект на града, както и добри контакти с Управление архитектура, със Съюза на архитектите, с общините, с колектива на Общия устройствен план и др. Необходим е също така и опит в подобни изследвания у нас и в други страни, както и контакти в творческите, научните, професионалните и управленски среди. От важно значение е и популяризирането на проекта в сферите на изследванията и публичните дискусии, както и на резултатите след приключването му. Тези изисквания повлияха върху състава на авторския колектив, който включва специалисти в различни области, формиращи интердисциплинарен колектив от архитекти-урбанисти, историци, медиатор за културно историческото наследство, археолог, юрист, теолог, библиолог - докторанти, асистенти, доценти и професори - университетски преподаватели, както и партньорско участие на фондация "Институт за универсално обучение".

6. Очакван ефект и резултати

При изпълнението на предвидените дейности и реализирането на поставените задачи и цели се очаква да се създадат научно обосновани и приложими в практиката на управление на съвременните градски центрове резултати със социален и социално-икономически ефект. Тяхното обсъждане и популяризиране след завършване на проекта ще съдейства за по-добрата социализация на архитектурните и културни паметници, символизиращи националната идентичност и градската специфика, както и за приемлива от социокултурна гледна точка намеса във функциите и структурата на средата. Така съвременното развитие в исторически създадените градски ядра може да се реализира с по-голям социален резултат при икономически приемливи за обществото разходи и промени.

В резултат на изследванията, анализите и обобщенията, предвидени в този проект ще се създадат и обосноват следните резултати:

- ✓ Методически подход за изграждане на хармонична среда при респектиране на културно историческото наследство, неговата социализация и високо качество на съвременния живот. Интегриране на историческото и модерното при запазване на културната специфика и националната идентичност.

- ✓ Модели, приложими в места и зони на конфликт между съвременните изисквания и съхраняването на културно историческото наследство при отчитане на общественото мнение и с участие на граждански, творчески групи и организации при подготовката на управленски решения.

- ✓ Емпиричен материал и анализи, база данни, визуални и др. компютърно обработени материали, които ще се публикуват и използват в лекционни курсове за обучение на студенти по КИН в СВУБИТ и урбанизъм и архитектура във ВСУ.

Практически резултати от реализацията на проекта:

- ✓ Приложение на методическия подход и моделите в различни градове и градски части

- ✓ Използване на събраните данни за други изследвания на КИН в съвременния град

- ✓ Създаване на албуми и DVD с визуални материали за промените в облика на символични за националната ни идентичност части от градския център, настъпили в различни периоди на модернизацията им.

- ✓ Провеждане на “кръгли маси” с дискуссионна насоченост по проблемите на:

- пазарния натиск към централните градски части и съдбата на културно историческото наследство-обобщение и анализ от опита в наши и европейски градове и ансамбли

- методическия подход при съвременни намеси в средата на централните градски части с участие на граждански сдружения, творчески професионални организации, с участие на неправителствени органи

- модели на изследване на взаимодействието между наследството и модернизацията на градските пространства и ансамбли

- ✓ Организиране на интердисциплинарен научен форум, обобщаващ резултатите от три годишния проект.

7. Кръгли маси

Във връзка с изпълнение на задачите по проекта на 26.03.2010 г. се проведе кръгла маса в СВУБИТ, на която членовете на колектива представиха своите разработки по задачите на проекта.

Проектът “Модерният град и съхраняване на националната идентичност” има за цел разработването на модели и методика за преодоляване на негативното отношение на обществото по отношение на съвременната намеса в историческата архитектурна среда чрез използване на положителни практики и опит. Необходимо е да се подготви система от мерки, чрез които да се получава информация за общественото мнение по даден проект, свързан с процеса на ново строителство или рехабилитацията и обновяването на градските пространства. Във връзка с това е осъществено тясно сътрудничество с представители на службите на главния архитект на града. Идеята е резултатите от този проект да бъдат в полза на управляващите не само в София, но и в други градове на страната.

Ст. ас. Пл. Златкова представи библиографско изследване на публикациите по темата на проекта за последните няколко години. На базата на получената информация ас. Златкова ни запозна с резултатите в градовете Варна, Пловдив и София. Като цяло се очертава изводът, че публикациите по темата в по-голямата си част са в професионалния печат и имат спорадичен характер, т.е. само когато по темата е възникнал някакъв обществен интерес и конфликт има публикация.

Доц. д-р Л. Любенова направи кратко резюме на извършените от нея историографски проучвания по темата в чуждестранни литературни източници.

Доц. Любенова представи своето изследване под надслов „Архитектурни акценти в центъра на София”. В нея бяха включени сгради с архитектурна и културна стойност – Халите, Синагогата, Софийската баня, Турската джамия, историята на местото, хипотези за развитие и др.

След направените обсъждания се оформи виждането, че и от историографска гледна точка се налага мнението за необходимостта от валоризация на обществените пространства.

Доц. д-р С. Василева изложи своето изследване по темата „Културно-историческо наследство в риск в град Пловдив”. В него е направен анализ на конкретни обекти на културно-историческото наследство, които са в риск. Целта е да бъдат открити най-застрашените обекти, да се посочат възможни проекти за реставрацията и консервирането им, ангажираността на различните институции и обществени организации по този въпрос. За изследването е ползвана богата информация от различни документи, интервюта, статии и електронни сайтове.

В своето изследване доц. Вранчева изхожда от идеята, че обществото е чувствително спрямо намесата в архитектурната среда. Поради тази причина трябва да се подготви система от мерки, чрез които общественото мнение по даден проект да стане достояние на службите, които са ангажирани с проекта. Доц. Вранчева изтъкна примери, при които под влияние на общественото мнение е било променено функционалното предназначение на терени (Народната библиотека) или не е извършвана намеса в градската среда (градинката при Кристал). В своята презентация тя показва сгради, които не се вписват в архитектурната среда на града. Такова вмешателство в хармонията на града са т.нар. Кубадинова кула (Транспортното министерство), Английското посолство и др.

Доц. Вранчева изтъкна положителния факт, че общинските служби използват строителни работи в центъра на града (прокопаването на метрото), за да разкрият културно-

историческото наследство на София. Във връзка с това е създаден проекта за „Ларгото” в гр. София.

Участниците в „Кръглата маса” се обединиха около констатацията, че работата върху проекта се развива положително и позволява да се открият различни важни аспекти на съхраняването на националната идентичност при модерното развитие на града.

На 11.04.2010 г. се проведе обучение на студенти за запознаването им с предмета и целите на проекта. Методическите указания имаха за цел изясняването на подхода при провеждане на анкети с граждани, неправителствени организации и специалисти.

Доц. д-р С. Василева представи анкетните форми и обясни значението на отделните въпроси. Даде указания за подхода при провеждане на анкетите, като насочи своето внимание към студентите-анкетъори. Тя се позова на опита на някои от тях по провеждане на анкети по други проекти, ръководени от нея. Определи методите за подбор на гражданите за анкетиране и посочи местата за провеждане на анкетите, в съответствие със заключенията в модела за валоризация.

Участниците обмениха мнения и опит по отношение на анкетирането на представители в НПО и специалисти в различни области: историци, университетски преподаватели, архитекти, археолози, художници, реставратори, консерватори и журналисти.

В резултат на изказани мнения и препоръки, всички натоварени с анкетирането получиха яснота по предстоящата работа. Доц. Василева и Ст. Стоимчева бяха натоварени да контролират работата на студентите-анкетъори.

На 14.06.2010 г. се проведе „Кръгла маса” по проекта “Модерният град и съхраняване на националната идентичност” в залата на Гл. архитект на София – ул. „Сердика” 7.

Присъстват: членовете на колектива по проект ТК01/0067 и гости.

Дневен ред:

1. Откриване на кръглата маса. Приветствие към участниците от д-р Т. Чобанов, Зам.-министър, Министерство на културата.

2. Представяне на заключителните материали от първия етап на проекта

✓ Модели и методика при съхраняване на културно историческото наследство в условията на модерния град.

Докладва: доц.д-р арх. Св. Вранчева,

р-л на проекта

✓ Анализ на анкетите за проучване на общественото мнение.

Докладва: Л. Годораков

Проф. д-р арх Т. Булев, член на авторския колектив запозна участниците в кръглата маса с някои проекти за устройство на знакови обществени пространства в центъра на столицата.

3. Запознаване с методиката и практиката на други страни по отношение на опазване на архитектурното наследство при съвременните промени в градската среда

✓ Опитът на Франция в опазване, реставрация и възстановяване на архитектурно и градско наследство, представен от А. Маринос, държавен архитект, генерален инспектор по архитектура и архитектурно наследство към Министерство на културата и комуникациите и Ф. Оклер, държавен архитект, зам. началник на отдела за архитектура и архитектурно наследство на Париж към Министерство на културата и комуникациите, Президент на асоциацията на архитектите на сгради.

✓ Примери и анализи за опазване на наследството на гр. Солун, представиха арх. д-р К. Блетса, експерт в кметството на гр. Солун и арх.

В.Колиордос от Департамента по реставрация към Министерство на културата на Гърция;

✓ Представяне на наследството на гр. Ниш от арх. Лидия Стефанович, специалист в Института по урбанизъм и инж. Драган Милованович, зам. началник отдел градско планиране в кметството.

Кръглата маса на 14.06.2010 г. беше опорен компонент в заключителната фаза на проекта „Модерният град и съхраняване символите на националната идентичност”. В нея взеха участие изтъкнати специалисти и отговорни държавни и общински служители от Франция, Гърция и Сърбия, както и редица специалисти, участници в проекта и студенти. Много важен шрих бе изборът на мястото за дискусиата: заседателната зала в сградата на „Направление Архитектура и градоустройство” (НАГ) към Столична община, благодарение на което в работата на кръглата маса взеха участие и служители на НАГ към СО. Заслужава да се отбележи и участието на Зам.министъра на културата д-р Т.Чобанов, на Главния архитект на София арх. П. Диков, на Директора на Националния археологически музей, проф. М. Ваклинова, на председателя на САБ Георги Бакалов.

Преди началото на кръглата маса за чуждестранните гости бе организирана пешеходна разходка в центъра на София, в която те се запознаха с основните антични и средновековни обекти в централната градска част, както и общо с градския пейзаж. Те можаха да разгледат Ротондата „Св. Георги”, състоянието на разкопките по пл. „Независимост” и бул. „Мария Луиза”, източната порта в подлеза пред Народното събрание, църквата „Св. София”, „Арена ди Сердика” и „Кръглата кула”. Особен интерес предизвика експонирането на „Арена ди Сердика” в едноименния хотел. (В ролята на екскурзовод и аниматор беше проф. арх. Т. Булев.)

Като обобщен извод от изразените свободно и неформално мнения се наложи становището за големия потенциал на софийската археология, но и всички изпитаха на гърба си тежестта на съвременните условия за нейното опознаване в хода на една туристическа разходка.

Кръглата маса беше ръководена от доц. д-р Свободна Вранчева (встъпителната част) и проф. д-р арх. Тодор Булев (цялостното протичане). Пространно встъпително експозе направи д-р Тодор Чобанов, който подчерта нестандартността на подхода в проекта, търсещ социализацията и експонирането на наследството не само в професионалната дискусия, но и чрез пряк контакт с жителите на града и изследване на мненията им със социологически анкети.

Водещият доклад на доц. д-р Св. Вранчева представи обобщено задачите и фазите на проекта и като резултат от извършеното – три основни модела и методика за отношението към наследството. Моделите и методиката бяха разгледани като полезен и нов инструмент за работа и управление на градската среда за съхраняване на наследството при съвременните промени и преустройства в обществените пространства. Социологът Любомир Тодораков представи обобщени изводи от обработката на повече от 200 анкети по проблематиката на проекта, които бяха посрещнати с особено голям интерес и, в частност, очертаха сериозната поляризация в мненията на между гражданите и специалистите. Проф. д-р арх. Тодор Булев представи историческото развитие на темата за интеграцията на археологията в София със съвременния град. Той се спря по-подробно на ролята на професионалното и обществено мнение за бързото развитие на вижданията за археологията по бул. „Мария Луиза” и представи подробно проекта за интегриране на археологията по античните „Dekumanus” и “Cardo”.

След направената почивка своите доклади изнесоха чуждестранните участници. Френските колегии, архитектите Фр. Оклер и Ален Маринос, акцентираха в своето комбинирано изложение на подхода за опазване не на отделни обекти, а на „градския пейзаж” и характерните му черти. На въпроса на проф. д-р арх. Т. Булев за връзката между централна част и местна общност в опазването на паметниците, те подчертаха, че докато в по-ранните

етапи на тази политика по-активна роля е имало законодателството и централната власт, то сега е нараснала ролята на местните управи и общности, които се превръщат във все по-активен фактор.

Арх. В. Колиордос и К. Блетса от Солун представиха много подробен доклад върху развитието на проблема за опазване на античните и средновековни паметници в Солун (византийски и поствизантийски, т.е., османски). Много голям интерес предизвикаха проучванията за археологически кадастър по трасето на бъдещото солунско метро. Така, както и в София, строителството на метрото позволява експонирането на археологията и не случайно проф. М. Ваклинова посочи, че българските археолози са в контакт с гръцките, познават тяхната работа и обменят информация.

Сръбските колеги – Др. Милованович и Ал. Милошевич, ни представиха подхода към съхраняването на историческото наследство в Ниш и по-специално на градската среда от края на 19 – началото на 20 век (Нишката чаршия), която е превърната в пълноценна зона за градски отдих. Заслужава да се отбележи, че в Ниш функционира **Държавен институт по градско планиране**, който разработва общи и подробни устройствени планове – като негов аналог у нас ще посоча ОП ”Софпроект”- генерален план, с уговорката, че Нишкият институт е елемент от верига регионални звена, докато у нас, както е известно, урбанистичното проектиране бе оставено изцяло в частни ръце.

В заключителните изказвания на доц. Св. Вранчева и проф. д-р арх. Т. Булев бе изразена благодарност към всички участници в кръглата маса за тяхното участие и подкрепа на проекта „Модерният град и съхраняване на символите на националната идентичност”. Беше оценено, че като цяло кръглата маса създаде много добри условия за оценка на резултатите от първия етап на проекта ”Модерният град и съхраняване на националната идентичност”. Беше подчертана ползата от изучаване на мнението не само на тесните специалисти, а и на широката общественост при вземането на решения за инвестиционни намеси в исторически създадената градска среда. Голям интерес предизвика и обменената информация и възможността за сравнителен анализ на практиките в различните страни. Общо бе становището и за все по-голямата роля на местните общности, инвеститори, НПО и на публично – частното партньорство за практическо решаване на проблемите на наследството в съвременните условия.

Пълен стенографски запис от тази „Кръгла маса” е публикуван в кн. 3 на Сборник с материали по проект „Модерният град и съхраняване на националната идентичност”, Издание на СВУБИТ и Институт за универсално обучение. София, юли 2010 г. стр. 3-39.

Участници в „Кръгла маса” по проект ТК01/0067 “Модерният град и съхраняване на националната идентичност”

№	участник	организация
1.	Диана Димитрова	Съюз на народните читалища
2.	Гавраил Лазов	Национален исторически музей
3.	Анелия Янева	Коалиция за устойчиво развитие
4.	Ина Пенкова	ЦУМ АД

5. арх. Лидия Стефанович	Институт по урбанизъм, гр. Ниш, Сърбия
6. арх. Любомир Пеловски	Член на УС на САБ
7. арх. Александър Божков	ДАГ СО
8. Георги Георгиев	Вестник „Монитор”
9. Велиана Христова	Вестник „Дума”
10. Юбер Гишарус	Зам. Директор на Френския културен център
11. арх. Васил Китов	Съавтор на проекта за реконструкция на Ларгото
12. доц. д-р Лизбет Любенова	Член на авторския колектив
13. Стефка Стоимчева	Член на авторския колектив
14. Добри Бояджиев	Член на авторския колектив
15. проф. Стоян Атанасов	Преводач
16. Мила Атанасова	Преводач
17. проф. д-р арх. Тодор Булев	Член на авторския колектив
18. доц. д-р арх. Свободна Вранчева	Р-л на авторския колектив
19. арх. Петър Диков	Главен архитект на София
20. д-р Тодор Чобанов	Заместник министър – Министерство на културата
21. Любомир Тодораков	социолог
22. арх. Малина Добрева	Направление „Градоустройство и архитектура”
23. арх. Росица Пангарова	Направление „Градоустройство и архитектура”
24. Проф. Маргарита Ваклинова	Директор на НАИМ-БАН
25. арх. Здравец Хайтов	Член на УС на САБ
26. арх. Александра Милошевич	Институт по урбанизъм, гр. Ниш,

	Сърбия
27. арх. Василис Колиордос	Департамент по реставрация към Министерство на културата на Гърция
28. Радостина Попова	Вестник „Строителство, имоти“
29. арх.д-р Катерина Блетса	Експерт, Кметството на гр. Солун
30. арх. Драган Милованович	Зам. Началник на отдел по градско планиране в общината на гр. Ниш, Сърбия
31. инж. Драган Радивоевич	Директор на институт за градско планиране, гр. Ниш, Сърбия
32. Кремена Кръстева	Агенция КРОСС
33. Йоана Димитрова	TV +
34. Мариана Попова	БГНЕС
35. арх. Ален Маринос	Държавен архитект и урбанист, главен инспектор по културно наследство, Министерство на културата и комуникациите, Франция
36. арх. Фредерик Оклер	Държавен архитект и урбанист, Президент на Асоциацията на архитектите на сгради, Министерство на културата и комуникациите, Франция
37. Диана Манолова Стоянова	Студент в СВУБИТ
38. Иван-Александър Иванов Иванов	Студент в СВУБИТ
39. Евгени Благоев Тошев	Студент в СВУБИТ
40. Ангелина Василева Петрова	Студент в СВУБИТ
41. Михаил Василев Урилски	Студент в СВУБИТ
42. Ива Иванова Георгиева	Студент в СВУБИТ
43. Емил Михайлов Севдин	Студент в СВУБИТ
44. Цветелина Иванова Григорова	Студент в СВУБИТ

45. Румен Иванов Савов

Студент в СВУБИТ

46. Анелия Атанасова Хорозова

Студент в СВУБИТ

На 15 и 16.06.2010 г. се проведе „Кръгла маса” по проекта “Модерният град и съхраняване на националната идентичност”. Работата протече в рамките на две заседания.

Първото заседание на 15.06.10 г. сутринта протече под ръководството на Петър Диков, главен архитект на София, в залата на ул. Сердика №7. Основната задача е обсъждането на постигнатите резултати по проекта и очертаване насоките и обхвата на работа в следващия етап в специализирана професионална среда.

Присъстват: Архитекти и специалисти по проблемите на културното наследство: д-р арх. Катерина Блетса, специалист в кметството на гр. Солун-Гърция; арх.Василиос Колиордос, М-во на културата, Гърция; инж. Драган Радивоевич- Директор на Институт за градско планиране- гр. Ниш, Сърбия; инж. Драган Милованович – Зам. началник на отдел по градско планиране в община на гр. Ниш, Сърбия; арх. Александра Милошевич – Институт по урбанизъм, гр. Ниш, Сърбия; арх. Лидия Стефанович – Институт по архитектура, гр. Ниш, Сърбия; Ален Маринос, държавен архитект и урбанист, главен инспектор по културно наследство-М-во на културата и комуникациите, Франция; Фредерик Оклер, държавен архитект и урбанист, президент на асоциацията на архитектите на сгради на Франция, М-во на културата и комуникациите, Франция; доц. д-р арх. С. Вранчева, ръководител на проекта; проф. д-р арх. Т. Булев, член на авт. колектив и др. членове и експерти към проекта- доц. д-р с. Василева, доц. д-р Л. Любенова, ас. Добри Бояджиев, гл. експерт Ст. Стоимчева; Мила Атанасова- преводач.

Дневен ред:

1. Обсъждане на резултатите от първия етап по проект ТК01/0067 „Модерният град и съхраняване на националната идентичност” към ФНИ
2. Основни задачи за работата по проекта в следващия етап

По т. 1 –ва от дневния ред :

В резултат на представените доклади и дискусиата от кръглата маса от 14 юни, участниците подчертаха удовлетворението си от представените материали и участието на различни специалисти, студенти, журналисти, НПО в обсъждането. Арх. А. Маринос изказа одобрението си за моделите и методиката, докладвани от доц. д-р арх. С. Вранчева. Той подчерта, че предложения подход е много градивен за отношенията между специалистите и гражданите. Според него с тази методика могат да се преодолеят натрупани негативни отношения на градското общество към съвременните преустройства в историческите части на града. Той подчерта, че предвидените допълнения и корекции след прилагането на моделите в друга по характер хомогенна среда в следващия етап от развитието на проекта е правилно. Ф. Оклер предложи названието на модела на медиацията да се допълни с партиципация (участие), имайки предвид обществените нагласи. Според него предложената система на работа с гражданите е много интересна и полезна и би трябвало да се приложи и в исторически квартали с преобладаваща функция обитаване.

К. Блетса и В. Колиордос подкрепиха направените изказвания и предложения. Те подчертаха аналогията в актуалната ситуация в центъра на Солун и центъра на София, имайки предвид изкопните работи по метрото, археологическите разкрития и тяхното запазване. К. Блетса изрази благодарност за поканата и възможността да поддържа и развива професионални контакти по актуалната за нашите градове тема за опазването на наследството и съвременните преустройства в градските центрове.

Д. Милованович подчерта професионалния интерес към разглежданите проблеми и удовлетвореността на своите колеги от полезната размяна на опит и контактите, създадени с българските специалисти. Той обърна внимание върху подобните аспекти на проблемите в отделните страни и възможностите за сътрудничество по между ни в областта на опазване на наследството в условията на модерното развитие на градовете. Моделите и методиката, предложени в резултат на работата по първия етап на проекта, според него, може да се използват като основни теми за изследване в национални градоустройствени проекти за проблемите в нашите градове.

Петър Диков – гл. архитект на София и домакин на кръглите маси, изясни някои от основните елементи на текущата работа в историческия център на София. Той подчерта удовлетворението си от широкия отзвук на организирания кръгли маси и интереса на културната общественост и гражданите към разглежданата тема. Арх. Диков направи преглед на актуалните реализации в центъра на София, на проектите за разкриване и експониране на археологическите находки и приложението на моделите за валоризация, медиация и управление, разработени в проекта „Модерният град и съхраняването на националната идентичността”. Той подчерта добрия синхрон в работата по проекта с направление „Архитектура и градоустройство” към столичната община и лично с него при избора на градско пространство за пилотно изследване, като условие за приложимостта на резултатите от първия етап. Счита че използването на методиката и моделите при управление на архитектурните и обществените пространства ще подобри взаимоотношенията между специалистите и градското общество и ще допринесе за по-добрите резултати при обновяване

на централните градски пространства. Изрази съгласие с професионалните оценки на извършената от екипа на проекта работа, изказани по-горе.

След това той премина към следващата точка 2. от дневния ред, а именно- „Основните задачи за работата по проекта в следващия етап”.

Арх. П. Диков запозна участниците в кръглата маса с актуални проблеми в историческия център на София и по специално в квартала около Женския пазар в центъра на града. Той изложи ясно и открито основни проблеми, които предстоят да се решават пред управлението на града. Подчерта нарастващия натиск от страна на общественото мнение по отношение на необходимостта от реставрация на историческите централни квартали. Едновременно с нежеланието на отделни собственици да поддържат своите сгради, класирани като паметници и неприлагането на закона, който ясно регламентира поведението в такива ситуации. Към тези меркантилни в повечето случаи цели при изоставяне на ценен сграден фонд, той добави и все по-острата реакция на градското общество срещу „модерни” интервенции в традиционна среда. Тази картина показва необходимостта от диалог с обитателите, което е в основата на разглежданата методика и модели.

На фона на тази картина арх. Диков предложи в следващия етап на този проект:

- да се извърши теренно изследване в квартала „Женски пазар”, включващо жилищни и обществени сгради и пространства
- да се оцени (валоризира) сградния фонд и пространствата според модела на валоризация
- да се работи с обитателите и широката общественост (модел на медиацията)
- да се предложат решения, да се оценят съществуващи проекти, да се обсъдят възможностите с представители на гражданското общество и специалистите (модел на управлението)
- да се представят от всяка страна подобни проекти и се обсъдят проектните решения, методите и резултатите.

Този анализ и предложение се обсъди много детайлно от участниците, в резултат на което се взе следното решение:

1. Следващия етап на проекта „Модерният град и съхраняване на националната идентичност” да се концентрира в посочената по-горе територия, като продължи съвместната работа с главния архитект на София и неговите служби.

2. На базата на актуален с проблемите си национален градоустройствен проект, всяка страна да развие основните елементи на валоризацията, медиацията и управлението на градски територии и квартали като изяснява проблемите на опазване на наследството при създаването на съвременни условия и комфорт. Тази работа да бъде тема на последователни кръгли маси с представяне на опита и експертните препоръки на отделните участници.

3. Това международно сътрудничество да потърси възможност за финансиране от европейски източници в рамките на бъдещ интеркултурен проект .

Инициативата за подготовка и организация да се поеме от българската страна с ръководната роля на главния архитект на София Петър Диков ,с разработващ екип и координатор доц. д-р арх. Св. Вранчева и работния колектив по проекта „Модерният град и съхраняване на националната идентичност”, благодарение на който се осъществи тази международна професионална среща .

4. Участниците в кръглата маса изказват благодарност на фонд”Научни изследвания” към МОМН за финансирането на разглеждания проект, постигнатите

резултати от работата по който дават основа за бъдещи съвместни международни проекти.

След приключване на това заседание, участниците в него посетиха Боянската църква в рамките на кратка културна програма, предложена от организаторите със съдействието на ръководството на Националния Исторически Музей.

На 16 юни сутринта се проведе последното заседание на кръглите маси, организирано от СВУБИТ- базовата организация на проекта, под ръководството на ректора, проф.д.ик.н. Стоян Денчев.

Присъстваха участниците от заседанието на 15 юни и студенти от специалността „Информационни фондове на културно историческото наследство” на СВУБИТ.

Проф. Ст. Денчев откри заседанието и представи Специализираното Висше Училище по Библиотекознание и Информационни технологии, като постави акцент върху обучението свързано с културно историческото наследство.

Доц. С. Вранчева представи резултатите постигнати от двете кръгли маси на 14 и 15 юни, както и решенията взети във връзка с изложението и предложението на арх. П. Диков, а именно:

-работата по следващия етап на проекта „Модерният град и съхраняване на националната идентичност” да продължи като теренното изследване се извърши в квартала около Женски пазар. Там да се приложат моделите и методиката разработени в първия етап, а не в Пловдив и Варна, както е предвидено в работната програма на проекта. Причината е големия интерес от страна на арх. П. Диков и назрелите проблеми във въпросната територия, които дават възможност за проверка и усъвършенстване на методиката.

-да се подготвят документи за съвместен международен проект на тема „Опазване и валоризация на градското наследство за устойчива ревитализация на европейските исторически квартали” на основата на национални проекти и изследвания като база за обмяна на опит и експертни оценки на резултатите от проектите.

Френските колеги изразиха благодарност от името на всички участници за възможността да се запознаят с резултатите от българския проект и да осъществят полезни и интересни професионални контакти.

Беше разгледано предложението от българска страна за структуриране на европейска магистърска програма ”Управление на градското наследство” към „ Erasmus Mundus” със седалище в София, насочена към студенти от различни специалности-архитекти, урбанисти, историци, социолози, археолози и др. Като се прецени доброто качество на предложения учебен план се реши, на основата на създадените от доц. Вранчева контакти с центъра Шайо , да се търси реализация с Националното Училище по Архитектура в Тулуза, с участие на преподаватели от балкански и други европейски страни. За целта г-н А. Маринос предложи да се проведе среща на 24 или 25 юни в Министерство на културата в Париж с участието на проф. Беноа Мелон от Тулуза , който проявява жив интерес към подобно образователно сътрудничество.

Проведените разисквания по повдигнатите въпроси затвърдиха убеждението за ползата от съвместната работа и обмяната на опит по актуалните проблеми на опазване на наследството и съвременното развитие на градовете.

С това заседание работата на кръглите маси по проекта”Модерният град и съхраняване на националната идентичност” приключи.

